

Maranathakerk Dienst Zondag 26 juli 2020 Matth 13: 44-52 Uitleg en verkondiging

Lezingen Spreuken 2, 1-10
Mattheus 13, 44-52

lied 119 A Uw Woord omvat mijn leven
lied 241 Gij die mijn liefste kleinood zijt

Uitleg en Verkondiging

Lieve mensen , gemeente van Jezus Christus

Wat weet een mens eigenlijk van God ? Spreken over God en over het Koninkrijk van God is en blijft een cirkelen om een geheim met beelden, verhalen en gelijkenissen, die iets over dat geheim vertellen en het een beetje doen oplichten.

Alleen zo kunnen we over God en zijn koninkrijk en onze plek daarin spreken. Mattheus heeft in hoofdstuk 13 van zijn evangelie zeven gelijkenissen bij elkaar gezet, die allen een bepaald aspect van God en hoe het toegaat in Gods Koninkrijk belichten. Vandaag komen er drie aan de orde: schat in de akker, koopman met de kostbare parel en het sleepnet. De andere vier zijn twee gelijkenissen over de zaaier en het zaad, de gelijkenis van het mosterdzaadje en de gelijkenis over het zuurdesem. Maar vandaag dan de schat in de akker, de koopman en de parel en het sleepnet.

Met het zoeken en vinden van een verborgen schat neemt Jezus een motief op dat ook in veel sprookjes voorkomt. Mensen, die een verborgen schat vinden. Het verwoordt als het ware de droom en fantasie van ieder mens over het vinden van vrede en geluk. Het is het beeld van het diepste menselijke verlangen naar een ongestoord leven, waarvan je kunt zeggen en waarmee sprookjes ook altijd eindigen: en ze leefden nog lang en gelukkig.

Het verlangen naar een schat heeft onder ons vaak een sterk materiële inhoud: Het winnen van de honderdduizend of miljoenen van de lotto, de jackpot, giroloterij, postcodeloterij, staatsloterij enz. enz. Miljoenen mensen doen er aan mee - kijk maar naar al die postcodeloterij-fietsen, die die je overal in Nederland en ook hier in Den Haag ziet rondrijden- en ze hopen allemaal op de hoofdprijs. Ze weten allemaal dat de kans miniem is, maar toch.... Je kan niet weten, hè.

Met dat verlangen naar een leven in rijkdom, waarin je ten volle kan genieten van het goede der aarde, is natuurlijk niets mis. Ook niet in het geloof. Want God wil het goede leven voor mensen. De bijbel wordt pas kritisch op rijkdom en op rijken als het er op gericht is alles voor zichzelf te willen houden en te weigeren anderen te laten delen in de rijkdom van Gods aarde.

Maar is materiële rijkdom nu de schat, waar het in het leven om gaat ? Als je naar onze wereld kijkt, lijkt dat vaak het geval te zijn. Mensen worden er vaak volledig door beheerst en maken elkaar er voor af. Jaloezie en hebzucht zijn in deze wereld aan de orde van de dag. Wat dat betreft is het 10^e gebod "Gij zult niet begeren wat van uw naaste is" hoogst, ja akelig actueel.

De Amerikaanse rabbijn Harold Kushner schreef al weer heel wat jaren geleden een boekje met als titel: Niets meer te wensen en toch niet gelukkig. Hij vertelt daarin over zijn ontmoetingen met mensen in zijn praktijk als rabbijn. Rijke mensen, die alles hebben wat hun hartje begeert in materiële zin, maar toch niet gelukkig zijn, maar een gevoel van leegte en zinloosheid ervaren. Ze missen zin doel en bestemming in hun leven en ze merken dat die niet in materiële rijkdom zit. Ze merken dat dat niet de schat is die geluk en vrede brengt.

Eerder verlangen mensen om onbekommerd te leven. Zonder zorgen om het dagelijkse bestaan. En met zijn gelijkenis gaat Jezus op dit diepste verlangen, deze verborgen droom van mensen in.

En dan hoor ik Jezus zeggen: *mensen, laten we eerlijk zijn, wie fantaseert er nou niet af en toe stilletjes over het vinden van een schat, over het onverwachte geluk, waarmee je in een klap van al je zorgen om het bestaan verlost bent ?*

Diep in ons is er een verlangen naar een zorgeloos leven en een onbekommerd geluk. Welnu- hoor ik Jezus zeggen- wat ik het Koninkrijk van God noem, gaat over dat verlangen, over de hoop op een beter leven, over het verlangen naar een betere wereld . Het is in wezen Gods eigen droom, Gods eigen verlangen. De wereld zoals Hij die bedoeld heeft.

Het Koninkrijk van God, een wereld waar liefde bloeit, waar mensen recht wordt gedaan en waar mensen in vrede en geluk kunnen samenleven. Dan gaat het dus om veel meer dan om enkel materiële rijkdom, nee dan gaat het om het verlangen naar een menswaardig bestaan in liefde vrede en recht. Maar God wil niet dat wij blijven hangen in dat verlangen. God concretiseert dat verlangen in een concrete weg om te gaan. Dat is de schat, die God ons wil laten vinden in ons leven.

En nog concreter: de schat is de Thora, de wet van God, die vervuld is van wijsheid , ja praktische levenswijsheid, die mensen de weg wijst naar een leven in vrede liefde en recht. Het is de Wet van God, die je uiteindelijk in één woord kunt samenvatten: liefde. Het vinden en doen van de wet tot het hart van je bestaan maken dat is de schat, die zin doel en bestemming aan je leven geeft en vorm aan je verlangen naar vrede en geluk. En die schat ligt dus niet ver weg. Je hoeft niet de hele wereld over te reizen om die schat te vinden.

Met woorden uit Deuteronomium, vertolkt door Jan Wit in gezang 7: het is niet te hoog en niet te diep, het is niet aan de overzij, het is ook niet in de hemel, nee het woord van liefde vrede recht is in uw eigen mond gelegd, is in uw eigen hart geschreven. De schat van onze menselijke bestemming is in ons eigen hart gelegd door God.

De joodse filosoof en bijbelgeleerde Martin Buber zegt over deze gelijkenis: “ Er is iets, dat je maar op één plaats ter wereld kunt vinden: je zou het de vervulling van je bestaan kunnen noemen. De plaats waar deze schat te vinden is, is de plaats waar je staat, de plaats waar je bent.” Einde citaat.

Dus daar waar je bent, waar je woont, werkt en leeft, daar op de akker van het gewone leven, nergens anders, kun je de zin, doel en bestemming van je leven vinden. Daar moet je het zien te vinden. En niet ver weg.

Daarover gaat een bekend rabbijns verhaal: Rabbi Eisik in Krakau droomt dat hij rijk zal worden. Hij hoeft alleen maar naar de grote stad Praag te gaan om daar onder een brug te graven. Daar zal hij een schat vinden. Geen gemakkelijke opgave. Er is politie in de buurt en wat zou die zeggen, als hij een schop nam en daar zo maar zou gaan graven ? Elke dag hangt hij rond bij de brug, wachtend op een kans om zonder dat iemand het ziet naar de schat te gaan graven. Dag na dag hangt hij daar rond. En dat valt natuurlijk op. Op een dag komt er iemand naar hem toe, die hem vraagt: *wat ben je hier eigenlijk aan het doen?* Rabbi Eisik vertelt eerlijk zijn verhaal, hij draait er niet om heen. De ander barst in lachen uit: *Ach- zegt hij- dromen zijn bedrog. Ik heb ooit ook zoiets gedroomd. Ik moest naar Krakau gaan, naar het huis van een of andere joodse rabbi Eisik en onder zijn schoorsteen graven. Daar zou ik een schat vinden. Stel je voor, dat ik dat gedaan had.*

Nog diezelfde dag reist Rabbi Eisik terug naar huis in Krakau. Hij graaft onder zijn eigen schoorsteen en vindt de schat van zijn leven.....

De bestemming van je leven hoeft je, moet je niet ver weg te zoeken, die ligt heel dichtbij in je eigen hart, in je eigen leven en je vindt die schat al doende daar waar je woont, werkt en leeft . Dat is de boodschap van de gelijkenis van de schat op de akker.

En de vinder doet alles om zich die schat eigen te maken. Niet om voor zichzelf te houden, maar om de schat te maken tot het hart van zijn bestaan en dan is de schat van de Thora tot zegen van allen.

De tweede gelijkenis van de koopman en de parel wordt vaak als een tweelinggelijkenis gezien, met eigenlijk dezelfde boodschap als die van de schat op de akker. Waarbij het in de eerste om vinden van de schat gaat - het wordt je als het ware geschonken- terwijl het in de tweede gelijkenis om het bewust zoeken gaat. Om mensen die bewust op zoek gaan naar de bestemming van hun leven en daar alles voor over hebben. In de parel gaat het dan vooral om de kwaliteit van het bestaan en niet om de veelheid, de kwantiteit. De koopman uit de gelijkenis begrijpt dit en zet alles op alles omwille van die ene parel, omwille van kwaliteit. Hij doet wat de rijke jongeling niet doet.

Maar je kunt die tweede gelijkenis over de parel ook anders uitleggen. Want als je de woorden van de bijbel zorgvuldig leest, valt je iets op, een groot verschil direct bij de aanhef, bij het begin als je de twee gelijkenissen vergelijkt.

De gelijkenis van de schat in de akker begint zo: *Het is met het Koninkrijk van de hemel als met een schat, die verborgen lag in de akker...* En als het Jezus in die tweede gelijkenis om een variatie van hetzelfde zou gaan, zou je dit begin verwachten: *Het is met het Koninkrijk van de hemel als met een kostbare parel.* Dan zijn de schat en de parel variaties van hetzelfde.

Maar dat staat er nu net niet. Het Koninkrijk is in de 2^e gelijkenis niet als een parel, maar er staat: *Ook is het met het Koninkrijk van de hemel als met een koopman , die op zoek was naar mooie parels.*

In de eerste gelijkenis gaat het om de schat die gevonden wordt, in de 2^e om de koopman die zoekt en vindt, gaat het om het Koninkrijk, waarin gezocht en gevonden wordt. Het gaat daarin om God, die zoekt en vindt en die voor wat Hij vindt alles over heeft. De koopman in deze gelijkenis is niet de mens, maar is God. Zoals God in andere gelijkenissen is als een Zaaier, of als een Heer des huizes, of als Herder, of als een rijke Herenboer. Hier is de Koopman een beeld voor God en vertelt de gelijkenis ons waar het God om te doen is met het oog op zijn Koninkrijk.

Het is God te doen om de mens, want de mens is voor hem als een kostbare parel op de kroon van de schepping. Denk maar aan woorden uit psalm 8: *Gij hebt hem (de mens) bijna goddelijk verheven, een kroon van eer en heerlijkheid gegeven.*

Hier in de 2^e gelijkenis wordt ons dus verteld dat het God om mensen gaat. God is niet gekomen om te oordelen en mensen verloren te laten gaan, God komt in Jezus naar ons toe om ons te zoeken en te vinden en ons te leiden naar een menswaardig bestaan. Want de mens is als een parel in Gods ogen, kostbaar en dierbaar.

In een kinderliedje van Ellie en Rikkert heet het : Weet je dat de Vader je kent ? Weet je dat je van waarde bent ? Weet je dat je een parel bent? Een parel in Gods hand ?

Zo hoog heeft God ons mensen zitten: wij zijn kostbare parels in Gods hand. En in Jezus hebben we gezien, hoeveel Hij voor ons over heeft. Ja alles heeft Hij voor onze toekomst over.

De parel is niet alleen een mooi beeld voor onze kostbaarheid als mens, ook voor onze kwetsbaarheid en breekbaarheid. Een parel groeit in een oester, een schelpdier dat zich aan een rots hecht. Het water dat altijd in beweging is, voert allerlei stoffen aan, zouten, mineralen, waardoor een oester kan groeien en leven. Er komen ook scherpe deeltjes binnen, zandkorreltjes, stukjes gruis, die eenmaal binnen niet meer kunnen worden weggespoeld. De oester bedekt het scherpe stukje, met een schitterende laag... en dat is het begin van de parel. En zo gaat het door: steeds weer komen er scherpe stukjes binnen en verwonden het zachte vlees van het weekdier en steeds weer antwoordt deze met een schitterende steenharde laag over het scherpe stuk te vormen. De parel groeit en wordt steeds mooier. Een parel groeit dus van al die scherpe stukjes gruis, die wonden maken.

En daarmee wordt het een sprekend beeld voor ons leven. Je kunt die stukjes gruis vergelijken met al die dingen, die ons leven pijn doen en ons verwonden en kwetsen. Pijn om wat we onszelf aandoen of om wat ons overkomt of aangedaan wordt. Pijn ook vanwege schaamte en schuld om wat we anderen aandoen, pijn vanwege ons besef tekort te schieten als medemens, als naaste. Pijn vanwege de scherpste van verdriet en verlies, enz. enz. Wij mensen lopen zoveel krassen op in ons leven. Wij mensen zijn o zo breekbaar en kwetsbaar. Maar die breekbare en kwetsbare mens is o zo kostbaar in Gods ogen: is een parel in Gods hand.

En de gelijkenis zegt: zo kijkt God tegen ons mensen aan: als kostbare parels, waarvoor Hij alles, ja alles over heeft. En aangezien wij geschapen zijn naar beeld en gelijkenis van God roept die gelijkenis van de koopman en de parel ons mensen op, om zo ook met elkaar om te gaan: om oog te hebben voor elkaars breekbaarheid en kwetsbaarheid en elkaar te respecteren als kostbare mensen, als parels, waar je niet zorgvuldig genoeg mee om kunt gaan. Mensen zijn geen wegwerpartikelen, waarmee je maar kunt doen en laten wat je wilt.

De schat uit de eerste gelijkenis - de schat van de Thora, die God met zijn Woord in ons hart heeft gelegd en die Hij ons laat vinden door zijn Geest - die schat kan ons de weg wijzen om er voor elkaar te zijn in liefde, vrede en recht, elkaar tot steun te zijn in de kwetsbaarheid en breekbaarheid van het bestaan en elkaar te erkennen als kostbare parels, vanuit het besef dat God ons in zijn liefde en genade als zodanig erkent en aanvaardt. Dat wij kostbare mensen zijn is de dragende grond van ons bestaan.

Zo wil God ons mensen door het leven heen dragen. Dat is het beeld van het sleepnet in de derde gelijkenis. Hij sleept ons, trekt ons mee, draagt ons in de richting van het Koninkrijk. God wil niemand achter laten, iedereen mag mee. In alle veelkleurigheid en verscheidenheid.

Maar we moeten wel meewerken. Het is niet de bedoeling om Gods water maar over Gods akker te laten lopen. Hij roept ons wel bij onze verantwoordelijkheid als mens van God om ons in ons leven in te zetten voor de leefbaarheid en bewoonbaarheid van Gods aarde. Dat moeten we in ons leven wel beseffen. Ons doen en laten maakt iets uit. Het kan een verschil van leven of dood betekenen.

Maar God wil het leven. dat is wat de gelijkenissen ons vertellen. God wil het goede leven voor zijn mensen, de parels op de kroon van zijn schepping. Daartoe geeft Hij ons de schat van zijn Woord ten leven. Daar heeft Hij alles voor over.

Amen.

Pianospel